

ỦY BAN DÂN TỘC
VIỆN DÂN TỘC
PGS, TS. LÊ NGỌC THẮNG

MỘT SỐ VẤN ĐỀ

VỀ DÂN TỘC VÀ PHÁT TRIỂN

(Sách tham khảo)

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA

MỘT SỐ VẤN ĐỀ
VỀ DÂN TỘC VÀ PHÁT TRIỂN
(Sách tham khảo)

Mã số: $\frac{32(V)5}{CTQG-2005}$

ỦY BAN DÂN TỘC
VIỆN DÂN TỘC
PGS, TS. LÊ NGỌC THẮNG

MỘT SỐ VẤN ĐỀ
VỀ DÂN TỘC VÀ PHÁT TRIỂN
(Sách tham khảo)

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA
HÀ NỘI - 2005

CHÚ DẪN CỦA NHÀ XUẤT BẢN

Việt Nam là quốc gia của 54 dân tộc anh em, trong đó có 53 dân tộc thiểu số sinh sống rải rác trên những vùng núi cao của đất nước, nơi có vị trí chiến lược đặc biệt quan trọng về chính trị, an ninh, quốc phòng và môi trường sinh thái. Mỗi dân tộc với những sắc thái văn hoá riêng góp phần tạo nên tính đa dạng phong phú của nền văn hoá Việt Nam.

Thắng lợi của hai cuộc kháng chiến chống Pháp và chống Mỹ, cứu nước có sự hy sinh, đóng góp công sức không nhỏ của đồng bào các dân tộc thiểu số vùng núi cao. Ngày nay, trong quá trình bảo vệ và xây dựng đất nước, phát triển kinh tế, vùng miền núi và các dân tộc thiểu số vùng núi cao đang đứng trước nhiều thách thức và cơ hội trong phát triển.

Qua tất cả các giai đoạn lịch sử, Đảng và Chính phủ đã có nhiều chính sách đầu tư phát triển cho khu vực miền núi và các dân tộc thiểu số vùng núi cao, đặc biệt trong giai đoạn phát triển kinh tế thị trường, hội nhập kinh tế quốc tế hiện nay, song, kết quả vẫn còn rất hạn chế.

Để có thêm nguồn tư liệu tham khảo cho các nhà hoạch định chính sách, những nhà nghiên cứu và những người quan tâm đến vấn đề phát triển miền núi và các dân tộc vùng núi cao, bảo vệ và phát triển bản sắc văn hoá của các dân tộc thiểu số; góp phần vào việc thực hiện có hiệu quả Nghị quyết Hội nghị lần thứ bảy Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa IX) về

công tác dân tộc, Nhà xuất bản Chính trị quốc gia kết hợp với Ủy ban Dân tộc, Viện Dân tộc tuyển chọn một số bài viết của PGS, TS. Lê Ngọc Thắng từ năm 2001 đến nay xuất bản thành sách với nhan đề ***Một số vấn đề về dân tộc và phát triển.***

Xin giới thiệu cuốn sách cùng bạn đọc.

Tháng 12 năm 2004

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA

LỜI NÓI ĐẦU

Vấn đề dân tộc ở nước ta trong những năm gần đây được quan tâm nghiên cứu trên nhiều góc độ khác nhau về lý luận và thực tiễn. Cách tiếp cận đối với vấn đề dân tộc và phát triển là một vấn đề tưởng chừng quen thuộc song luôn mới mẻ đặt ra cho những ai quan tâm đến vấn đề này. Bởi lý luận về vấn đề dân tộc luôn được đặt ra để tiếp tục được nhận thức trong hoàn cảnh mới; bởi thực tiễn công tác dân tộc luôn đặt ra cho những người hoạch định chính sách, quản lý nhà nước về công tác dân tộc, thực hiện chính sách dân tộc những nội dung mới, nên vấn đề dân tộc và công tác dân tộc cần được nhận thức vừa mang tính liên ngành, vừa đặc thù.

Công tác dân tộc là một nội dung quan trọng, có vị trí chiến lược trong sự nghiệp cách mạng của toàn Đảng, toàn dân, toàn quân ta. Công tác dân tộc là một *lĩnh vực* công tác mang tính *đa ngành, đa lĩnh vực* nhưng tất cả *hội tụ lại một điểm là tác động vào các dân tộc thiểu số, giải quyết các mối quan hệ dân tộc, vì sự phát triển của cộng đồng các dân tộc thiểu số* - những cộng đồng sinh sống trên một địa bàn tự nhiên rộng lớn của đất nước, song do hoàn cảnh lịch sử hiện đang có nhiều khó khăn trên con đường phát triển. Trong nhiều năm qua, mặc dù được

Đảng và Nhà nước quan tâm, song công tác dân tộc (do tính đặc thù đa ngành, đa lĩnh vực,...) không phải là đã được nhận thức đầy đủ về nội dung, về quản lý, về phương thức hoạt động. Đối tượng, nội dung công tác dân tộc không phải lúc nào cũng được nhận thức đầy đủ, chính vậy mà trong hoạt động thực tiễn các cơ quan chức năng và hữu quan không khỏi có những lúng túng trong việc xây dựng bộ máy, xây dựng chức năng, nhiệm vụ, trong việc xác định nội dung quản lý, xây dựng nội dung hoạt động,... để có thể đáp ứng nhu cầu phát triển của đồng bào các dân tộc.

Nội dung của cuốn sách đề cập đến một số nội dung về vấn đề lý luận, chính sách dân tộc, các vấn đề kinh tế, mối quan hệ giữa kinh tế và văn hoá trong phát triển, vai trò của cơ quan công tác dân tộc và cơ quan hành chính các cấp trong việc thực hiện chính sách dân tộc, đổi mới nội dung, phương thức công tác dân tộc, quan hệ dân tộc, tình hình di dân, nguồn nhân lực trẻ các dân tộc thiểu số, vai trò của người già và chức sắc tôn giáo, vai trò của nghiên cứu khoa học đối với công tác dân tộc, sự phát triển bền vững của vùng dân tộc và miền núi, xác minh thành phần dân tộc, bảo vệ môi trường vùng dân tộc và miền núi, bảo tồn và phát huy bản sắc văn hoá các dân tộc,... Các nội dung đề cập đến trong cuốn sách hy vọng đưa ra một vài ý kiến, một số gợi ý về hệ thống các vấn đề thuộc nội dung công tác dân tộc hiện nay. Đó cũng là các vấn đề xuất phát từ thực tiễn và nhu cầu tìm hiểu về lý luận trong công tác dân tộc một số năm gần đây ở nước ta. Trong bối cảnh đổi mới đất nước từ Đại hội VI của Đảng đến nay, nội dung

công tác dân tộc đã và đang đặt ra nhiều vấn đề mới phong phú, đa dạng trước đòi hỏi của tình hình phát triển đất nước trong bối cảnh kinh tế thị trường, giao lưu văn hoá toàn cầu, công nghiệp hoá, hiện đại hoá và hội nhập quốc tế. Nghị quyết Hội nghị lần thứ bảy Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khoá IX) về công tác dân tộc vừa qua đã chú trọng: “Nâng cao nhận thức, trách nhiệm của hệ thống chính trị, các cấp, các ngành và toàn thể xã hội về vị trí, nhiệm vụ của công tác dân tộc trong tình hình mới. Xem việc quán triệt và thực hiện tốt chính sách dân tộc của Đảng là nhiệm vụ thường xuyên và quan trọng của các cấp uỷ, tổ chức đảng, chính quyền, Mặt trận, đoàn thể từ trung ương đến địa phương”¹.

Nhận thức về vị trí, nhiệm vụ của công tác dân tộc càng là yêu cầu thực tiễn khách quan, bức xúc đặt ra đối với hệ thống cơ quan công tác dân tộc. Để góp phần nâng cao nhận thức về công tác dân tộc trong tình hình mới, để hoạch định tốt việc thực hiện chính sách dân tộc, một trong những nội dung quan trọng là tăng cường nghiên cứu các vấn đề nội dung, quản lý, phương thức, chính sách dân tộc,... để cung cấp thông tin, chia sẻ quan điểm nhận thức, cùng nhau bàn bạc, trao đổi nhằm tạo điều kiện để cơ quan công tác dân tộc từ trung ương đến địa phương, các cấp, các ngành, tiếp cận ngày càng sâu sắc hơn “công tác dân tộc trong tình hình mới”.

1. Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Hội nghị lần thứ bảy Ban Chấp hành Trung ương khoá IX*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2003, tr. 40.

Nhân dịp xuất bản cuốn sách, tác giả xin chân thành cảm ơn Nhà xuất bản Chính trị quốc gia, các đồng chí lãnh đạo Ủy ban Dân tộc, các bạn đồng nghiệp trong Viện Dân tộc, các Vụ, đơn vị trong Ủy ban Dân tộc, các cộng tác viên đã tạo điều kiện để tôi được tham gia vào các công trình nghiên cứu và có dịp được công bố kết quả.

Vấn đề dân tộc và công tác dân tộc ở nước ta là vấn đề rộng lớn, diễn biến không giản đơn trong quá trình phát triển của các tộc người và quốc gia. Do điều kiện nghiên cứu và năng lực bản thân tác giả có hạn nên công trình này khó tránh khỏi những thiếu sót. Tác giả mong nhận được những ý kiến đóng góp xây dựng của bạn đọc.

Hà Nội, tháng 12 năm 2004

PGS, TS. LÊ NGỌC THẮNG